Το γοτθικό μυστικό της Πατησίων

54

www.thiras54.gr

Το οικόσημο της οικογένειας Τυπάλδου

Εδώ είναι το όνειρο!

Ναι. Όσο κι αν φαίνεται απίθανο, η Πατησίων έχει και τη γοτθική πλευρά της. Στην οδό Θήρας, ανάμεσα σε πολυκατοικίες και αξιόλογα διατηρητέα, υπάρχει ένας Πύργος. Ένα κτήριο που προξενεί σε μικρούς και μεγάλους τεράστια περιέργεια για το τι κρύβει μέσα του. Σε εκείνους τους μεγάλους, που από παιδιά λαχταρούσαν να δουν πώς είναι το εσωτερικό του, καθώς έφτιαχναν, με το μυαλό τους ιστορίες με μάγισσες, φαντάσματα και δράκους, είναι αφιερωμένο το σημερινό μας θέμα.

Εμείς ήμασταν από τους τυχερούς, μαζί με τον Κώστα Βαλλή, που ήρθε μόνο και μόνο για να εκπληρώσει ένα παιδικό του όνειρο, να μπει μέσα στον Πύργο. Περιπλανηθήκαμε στα δωμάτια του, στους πυργίσκους του, ανεβήκαμε τις ξύλινες σκάλες που οδηγούν στους πάνω ορόφους, προκαλώντας το θορυβώδες ενδιαφέρον των μαθητών του απέναντι σχολείου. "Μυρίσαμε" έστω μετά από όλα αυτά τα χρόνια και την φθορά που πλέον έχει επέλθει, το άρωμα άλλων εποχών και αναρωτιόμαστε για το μέλλον του. Και αυτό το κομμάτι της Πατησίων πρέπει να ζήσει!

De profundis…

Νιώθω μεγάλη ευθύνη για τον Πύργο που μού εμπιστεύθηκαν. Το πατρικό μου βρίσκεται στα 100 μέτρα και το σχολείο μου-ο Τυχόπουλος- στα 200. Έχοντας παίξει κάτω από την τεράστια μουριά και περιπλανηθεί στο παραμυθένιο εσωτερικό του και μη τρέφοντας φιλοδοξίες για ένα... downtown στην Πλατεία Αμερικής, θα ήθελα να μοιραστώ τη μαγεία του με τους μικρούς και τους μεγάλους κατοίκους της περιοχής. Ένας ανοιχτός χώρος πολιτισμού, επικοινωνίας, χαλάρωσης και ονειροπόλησης, ελεύθερος για όλους είναι το όραμα των θείων μου, που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν εκεί και το δικό μου.

Το ενδιαφέρον της γειτονιάς για την τύχη του είναι συγκινητικό. Δεν υπάρχει περίπτωση να με δει κάποιος εκεί και να μην προσπαθήσει να με ενθαρρύνει. Σε αυτήν τη δύσκολη συγκυρία, έχω προσεγγίσει την Τοπική Αυτοδιοίκηση και διάφορους άλλους φορείς, μήπως μπορέσουν να βοηθήσουν. Τόσο τη διάσωση του Πύργου, όσο και την αναβάθμιση της γειτονιάς, τις έχω αναγάγει σε προσωπική μου Σταυροφορία. Για να δούμε...

Σ.Α.Κ.

πού πατάς και πού πηγαίνεις...

Είναι ωραίο να ξέρεις πού πατάς και πού πηγαίνεις. Μπορεί μέχρι πρότινος να αντιμετωπίζαμε το παρελθόν της Πατησίων σαν κάτι που είναι περιττό να γνωρίζουμε, όμως δεν μπορείς να προχωρήσεις μπροστά αν δεν ξέρεις από πού έρχεσαι, όπως λένε. Σ' αυτή τη στήλη θα κάνουμε βήματα «πίσω» για να πάρουμε φόρα...

Παλιά φωτογραφία του Πύργου με συνοδευτικό σημείωμα από άγνωστο θαυμαστή.

Το Κάστρο της Πατησίων

Το μοναδικό Νεογοτθικό κτήριο της Αθήνας

Σε ένα από τα κεντρικότερα σημεία της Αθήνας, την άλλοτε αρχοντική και σήμερα στην επικαιρότητα μονίμως για δυσάρεστους λόγους, Πλατεία Αμερικής, υπάρχει ένα κτήριο που ξαφνιάζει.

Στον αριθμό 54 της οδού Θήρας, ανάμεσα σε σύγχρονες πολυκατοικίες και απέναντι σε ένα μοντέρνο δημόσιο σχολείο, το τελευταίο που θα περίμενε να αντικρύσει κανείς, είναι ένας Νεογοτθικός πύργος, μέσα σ' έναν πυκνό, εγκαταλελειμένο κήπο, που πλέον κατοικείται μόνον από γάτες. Στις αρχές του 20ου αιώνα, οι οδοί Πατησίων και Αχαρνών ήταν οι κύριες οδικές αρτηρίες που οδηγούσαν στις εξοχές και αποτέλεσαν την πρώτη επέκταση του σχεδίου πόλεως Αθηνών. Εκεί εγκαταστάθηκε η νέα αστική τάξη, σε μονοκατοικίες με κήπους, από τις οποίες ελάχιστες δυστυχώς έχουν διασωθεί. Έτσι και το εν λόγω πύργος ήταν εξωχική κατοικία.

΄Οπως αναφέρει στην έκθεσή της η εισηγήτρια του ΥΠΕΧΩΔΕ κυρία Ιωάννα Σωτηρίου για το συγκεκριμένο ακίνητο, πρόκειται για ένα από τα σπάνια δείγματα εφαρμογής του νεογοτθισμού που εκπορεύθηκε από την Αγγλία στα μέσα του 19ου αιώνα και μάλιστα μια ιδιαίτερα επιτυχημένη εκδοχή αυτού του στυλ. Βρίσκεται κεντρικά τοποθετημένο σε μεγάλη, για την αστική πυκνότητα της πόλης, κατάφυτη ιδιοκτησία. Στην εποχή του αποτελούσε πρότυπο «βίλας εξοχής». Ο νεογοτθισμός εκφράζεται εύγλωττα με την φρουριακού τύπου αρχιτεκτονική του, που χρησιμοποιεί με μέτρο στοιχεία του ανάλογου λεξιλογίου, όπως τα στηθαία τύπου επάλξεων, τα οξυκόρυφα τόξα των ανοιγμάτων, οι ιδιότυποι πεσσοί του κεντρικού πρόπυλου, οι ρόδακες, τα εμβλήματα κλπ. Ταυτόχρονα όμως το κτήριο διαρθρώνεται άψογα με βάση επιτηδευμένους κανόνες του νεοκλασικού λεξιλογίου, έχοντας τριμερή διάρθρωση με κεντρική μορφολογική ενότητα, διαβάθμιση της διακόσμησης, μέτρο και ρυθμό με την επανάληψη στοιχείων σε άλλη κλίμακα, κορνίζες ανοιγμάτων, ταινία στέψης κλπ. Σήμερα, παρόλο που περιβάλλεται ασφυκτικά από πανύψηλες, ακαλαίσθητες πολυκατοικίες, αποτελεί μια όαση αρχιτεκτονικής δεξιοτεχνίας και φυσικού τοπίου σε επίπεδο γειτονιάς, δηλαδή ένα τοπόσημο, εντοπίζει η κυρία Σωτηρίου.

Ένας πύργος περίπου στα 250 τετραγωνικά, με υπόγειο, ισόγειο και τον πρώτο όροφο, πολεμίστρες, οικόσημα, δύο πανύψηλοι κάκτοι που δεσπόζουν στην είσοδο, αλλά και η ολοφάνερη εγκατάλειψη δίνουν τροφή στη φαντασία κάθε περαστικού, που έχει τη δική του εκδοχή για το μοναδικό αυτό κτήριο. Σε διάφορα site μιλούνε για μάγισσες, φαντάσματα κ.ο.κ. Όπως μάς είπε η κληρονόμος του πύργου δεν υπάρχει κανένα μυστήριο γύρω από το σπίτι, τίποτα το φοβερό δε συνέβη σε αυτό. Οι τελευταίοι ιδιοκτήτες και θείοι της, Άγγελος και Ρόζα Τυπάλδου Ξυδιά ήταν ένα γλυκήτατο και βαθύτατα καλλιεργημένο ζευγάρι, σαν βγαλμένο από παραμύθια. Ο Άγγελος Τυπάλδος Ξυδιάς μάλιστα, υπήρξε ο ιδρυτής της επιστημονικής Μελισσοκομείας στην Ελλάδα. Δύο φιλήσυχοι άνθρωποι, πλαισιωμένοι από τα τρία παιδιά τους, που δεν είχαν καμία σχέση με όσα δημιουργεί η ζωηρή φαντασία κάποιων. Ο Πύργος έγινε για το θείο τους, Τζώρτζη Αλφονσάτο Τυπάλδο, με καταγωγή από το Ληξούρι της Κεφαλονιάς. Είχε μεγάλο ενδιαφέρον για τον Εραλδισμό και αξιόλογη σχετική βιβλιοθήκη, εξ ου και η επιλογή του αρχιτεκτονικού ρυθμού. Ο Τζώρτζης Αλφονσάτος Τυπάλδος επαγγελματικά ασχολήθηκε με το εμπόριο, τις εισαγωγές φαρμάκων και έφερε και τον πρώτο φωνογράφο στην Ελλάδα.

Κάστρο, ή μοναδικό αρχιτεκτονικό δείγμα, σίγουρα αποτελεί μια ανάσα ρομαντισμού και παράδοσης στα πραγματικά δύσκολα θέματα της πολύπαθης αυτής περιοχής. Κάπου κάνει τα όποια προβλήματα να φαντάζουν παροδικά και όχι άλυτα! Εξ άλλου η ομορφιά μπορεί να δράσει κατευναστικά στα πάθη και τη μελαγχολία των ανθρώπων, παλαιών και νέων κατοίκων.

Κτισμένο το 1914, ιδιοκτησία της αρχοντικής κεφαλονίτικης οικογένειας Τυπάλδου (Tipaldus) της Χρυσής Βίβλου με ρίζες από τη Νάπολη της Ιταλίας, ακατοίκητο από το 1993, χαρακτηρισμένο διατηρητέο το 2008, έχει υποστεί σημαντικές ζημιές από σεισμούς, καιρικά φαινόμενα, αλλά και ανθρώπινες εισβολές. Σε πείσμα όλων αυτών, ο Πύργος στέκει όρθιος και περήφανος. Θα μπορούσε να αναπαλαιωθεί και να αξιοποιηθεί ώστε να αποτελέσει ένα φάρο αισιοδοξίας και ένα μήνυμα ότι το όνειρο παραμένει ζωντανό και το κέντρο της Αθήνας ούτε γκετοποιείται ούτε ερημώνεται!